

mi mehanizmi oblasti v vzgojno-izobraževalnem sistemu in npr. vrednostnimi koncepti v edukacijskih vedah.

Pravzaprav se je v drugi polovici 20. stoletja zgodilo to, o čemer so vsaj nekateri družboslovci še pred drugo svetovno vojno zgolj sanjali, čeprav so – kot je znano – že takrat zbirali empirične podatke in jih tudi statistično obdelovali, da niti ne govorimo o teoretskih interpretacijah in ustvarjanju izhodiščnih shem za podrobnejša empirična raziskovanja. Zbiranje empiričnih dejstev se je dogajalo na več področjih družboslovja, na tistih področjih, ki so v tem okviru zanimivejša za nas – torej na področjih sociologije, edukacijskih ved ipd., pa nemara bolj v angloameriški kot evropski kulturi. Navzlic vsemu temu pa je ugotavljanje dejstev na področjih teh ved temeljilo bolj na hipotezah in subjektivnih opazovanjih kot na nedvomnih podatkih, merjenjih in izračunih. Razvoj informacijske tehnologije in hkrati s tem oblikovanje vse bolj dodelanih metodologij tovrstnega raziskovanja je kasneje omogočil vse večje zajemanje podatkov, vse bolj obsežne obdelave in skladiščenje podatkov. Čeprav ne gre dvomiti v mnoge koristi empiričnega raziskovanja, pa je hkrati zmožnost raziskovalnih ustanov, da zberejo velikanske količine informacij, sama na sebi odprla veliko metodoloških problemov, ki nas vedno znova vračajo k dilemi, ki se je že v srednjeveški evropski filozofiji zaostрила v znamenitem sporu o univerzalijah, v katerem sta bili udeleženi nespravljivi struji realistov in nominalistov. Tu se kajpak ne moremo podrobneje spuščati v to izzivalno filozofsko kontroverzno, ki je svoj čas pomenila reinterpretacijo odnosa Platonove in Aristotelove filozofije in je bila potemtakem v grobem predhodnica novoveške globalne kulturne delitve na dva tipa filozofije. Kljub temu pa vseeno kaže omeniti osnovno zagato, ki jo je prikazal zadevni spor, saj se ta zagata prepoznavno ponavlja še danes. Zadevna zagata se dandanes pokaže vselej takrat, ko gre za »zapletene« probleme razmerij med teorijo in empirijo, za vprašanje presojanja o resničnosti, stvarnosti in »uporabnosti« konceptov itn.

Kot je znano, se je v poznejšem srednjem veku tehtnica nagnila bolj v prid nominalistom, ki so menili, da *univerzalije* ne obstajajo. Tako sta Abélard in Ockham menila, da je vse, kar imajo skupnega različne posameznosti, pač skupno ime, ki ga nadenemo določenim posameznostim in ne nekim drugim. Argument, ki ga je oblikoval Ockham v izreki znamenite »Ockhamove britve«, po katerem – zelo na kratko in poenostavljeno povedano – ne kaže postulirati več entitet, če je vse mogoče razložiti z manj entitetami, je pravzaprav utemeljil raziskovalno ekonomijo predvsem naravoslovnih znanosti v njihovem zgodnejšem obdobju. Vsekakor pa ni naključje, da je pred vzponom moderne dobe Frege naznanil nov obrat v